

International Journal of Languages' Education and Teaching
Volume 5, Issue 1, April 2017, p. 651-672

Received	Reviewed	Published	Doi Number
31.03.2017	13.04.2017	24.04.2017	10.18298/ijlet.1731

**TOURISM ORIENTED GERMAN FOREIGN LANGUAGE STUDY BOOKS
ANALYSIS ON INTERCULTURAL COMPETENCE**

Kasım ACAR¹ & Erşad TAN² & Umut BALCI³

ABSTRACT

Foreign language knowledge is a priority criterion when applying to any occupation. The language skill, which is important in almost every field, is even more important in some professions. One of these areas is the tourism sector. Therefore, it is necessary for the students who get education in tourism to acquire language skills so that they can easily take steps after graduation. Based on this information, our study shows that for students who are studying in tourism departments. The appropriateness of the prepared foreign language textbooks to the target group has been investigated in detail. The research has analyzed in detail the importance of foreign language textbooks and the supplementary materials prepared in addition to these books as well as whether the topics covered in the prepared books are directly related to the educational field (tourism) and whether or not the books contain intercultural competence. As a foreign language in the tourism section was written for the German-oriented prepared study in our Tourism section *Deutsch im Tourismus* and *Deutsch für Tourismus I* called textbooks discussed in a comparative way, also works at the end of suggestions on how it should be how the foreign language textbooks, which focused tourism has been introduced.

Keywords: Foreign Language Training, German, Textbook Review, Tourism, Intercultural Competence

**TURİZM ODAKLI ALMANCA DERS KİTAPLARININ ÜLKE BİLGİSİ
BAĞLAMINDA ANALİZİ**

ÖZET

Yabancı dil bilgisi herhangi bir mesleğe başvuru yaparken öncelikli olarak talep edilen bir kriterdir. Hemen her alanda önemli olan dil becerisi, bazı meslek dallarında daha da önemsenmektedir. Bu alanlardan biri de turizm sektörüdür. Dolayısıyla turizm eğitimi alan öğrencilerin mezuniyetten sonra sektöre kolaylıkla adım atabilmeleri için dil becerisi edinmeleri şarttır. Bu bilgilerden hareketle çalışmamızda turizm bölümlerinde öğrenim gören öğrenciler için hazırlanan yabancı dil ders kitaplarının hedef kitleye uygunluğu detaylı bir şekilde araştırılmıştır. Araştırmada yabancı dil ders kitaplarının önemi, özellikleri ve bu kitaplara ek olarak hazırlanan yardımcı materyallerin yanı sıra, hazırlanan kitaplarda ele alınan konuların hedef kitlenin eğitim alanıyla (turizm) doğrudan bağlantılı olup olmadığı, kitaplarda ülke bilgisine yer verilip verilmediği detaylı bir şekilde analiz edilmiştir. Turizm bölümlerinde yabancı dil olarak Almanca odaklı hazırlanan çalışmamızda Turizm bölümleri için yazılmış *Deutsch im Tourismus*, *Ein Lehrbuch mit Übungen für Anfänger* ve *Deutsch für Tourismus I* adlı ders kitapları karşılaştırmalı bir şekilde ele alınmış, ayrıca çalışmanın sonunda Turizm odaklı hazırlanan yabancı dil ders kitaplarının nasıl olması gerektiği konusunda öneriler getirilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Yabancı Dil Eğitimi, Almanca, Ders Kitabı İnceleme, Turizm, Ülke Bilgisi

¹ Yüksek Lisans, Batman Üniversitesi, kasimajar@gmail.com

² Yüksek Lisans, Batman Üniversitesi, ersattan@mynet.com

³ Doç. Dr. Batman Üniversitesi, balci_u@yahoo.de

1. Giriş

Yabancı dil eğitimi, hem yöntem açısından hem de kullanılan materyaller açısından günden güne değişen ve gelişen bir alandır. Dil eğitiminin en önemli unsurlarından bir tanesi olan ve eğitimin yapı taşı olan ders kitapları da bu değişime ayak uydurmakta (Maijala, 2007) ve teknolojik ilerlemelere bağlı olarak sürekli güncellenmektedir. Ders kitapları, sadece öğrenci bağlamında değerlendirilen eğitim materyalleri değil, öğrencinin yanı sıra öğretmen, eğitim görülen bölüm, kurum gibi geniş bir yelpazeyi ilgilendiren materyallerdir. Ders kitaplarının üstlendiği bu büyük önem ve eğitime katkısı, alanlara göre sayılarının da yüksek olmasını beraberinde getirmektedir. Başta Almanya olmak üzere Avrupa'nın birçok eğitim kurumunda ders kitabı enstitüleri mevcut olup (Georg-Eckert-Institut für internationale Schulbuchforschung, Zentrum für Schulbuchforschung, Deutsches Institut für Fernstudien vb.) bu enstitülerde ders kitabı uzmanları görev almaktadır. Bu uzmanlar, mevcut ders kitaplarının hedef kitle bağlamında hem yapısal hem de içerik analizini yapmakta, böylelikle görüş ve önerileriyle ders kitabı seçmek durumunda kalan öğretmenlere de azımsanmayacak ölçüde yardımlarda bulunmaktadırlar (Bkz. Schloßmacher, 1998). Türkiye'de ise ders kitabı analizi bağlamında öğretmenlere kitap seçimi ile ilgili yapıcı önerilerde bulunacak alan uzmanları yerine akademik makale çalışmaları daha fazla ön plana çıkmaktadır.

Günümüzde her eğitim alanıyla ilgili onlarca ders kitabı piyasadaki yerini almış, eğitimciler de bu geniş seçenekleri değerlendirerek ilk olarak öğretim planına, daha sonra eğitim alanına ve son olarak hedef kitleye (öğrenci) (Bkz. Neuner 1994: 9) uygun ders kitabı seçiminde bulunmaktadırlar.

Ders kitabı seçiminde önem arz eden bir diğer husus da kitabın yardımcı materyalleridir. Ders kitapları, genellikle ana kitap (öğrenci kitabı), yardımcı kitap (öğretmen el kitabı) ve elektronik materyallerden (CD-DVD) oluşmaktadır. Öğrenci ve öğretmen kitapları basılı kaynaklar oldukları için görsel materyal; CD-DVD gibi elektronik kaynaklar ise işitsel materyal olarak değerlendirilir (Valynseele, 1974:27). Birbirini tamamlayan bu üç materyalden özellikle CD-DVD öğretmenlere klasik yöntemlerin dışına çıkan geniş etkinlik ve alıştırmaya imkân sunmaktadır. Bu açıdan değerlendirildiğinde ders kitabı seçiminde ek materyallere de ders kitabı kadar önem verilmeli ve bu materyallerin hedef odaklı içerik analizi yapıldıktan sonra kitap tercihi yapılmalıdır. Bu noktada ders kitaplarının dil eğitimi açısından önemine de değinmekte fayda vardır. Ferry ve Raddatz (2000), ders kitaplarının önemini aşağıdaki gibi tanımlamıştır:

- Ders kitapları konu anlatımı için öğretmenlere müfredata uygun hazır malzemeler sunar. Aksi takdirde öğretmenler fotokopi yığını ile çalışmak zorunda kalır ve konuyla ilgili metin bulmak için saatlerce uğraşır.
- Ders kitabının içerdiği alıştırmalar öğretmenlere konu tekrarı ve aktarılan bilgilerin sınanması için kolaylık sağlar.
- Ders kitapları öğrencilerin motivasyonunu yüksek tutar ve onlara yaratıcılıklarını ön plana çıkaracak aktiviteler sunar.

- Ders kitapları öğretmen olmadan da öğrencilere kolay bir çalışma ve öğrenme imkanı sağlar. Çünkü konular genellikle açıklamalı ve bol örneklidir.

Sturalova'nın Prucha'dan aktardıkları ise (Prucha, 1998; Akt. Sturalova, 2008:11) ders kitabının işlevsel boyutuna vurgu yapmaktadır:

- Ders kitapları bilgilendiricidir, çünkü öğrencilere öğrenilen dil ile ilgili bilgiler sunar.
- Ders kitapları üretimseldir, yani öğrencilere aktarılan bilgileri işleme, yorumlama imkânı sunar.
- Ders kitapları sistematiktir, konuların eğitim müfredatına uygun sistematik bir dizilişi vardır.
- Ders kitabı kontrol imkânı sunar, yani öğretmenin aktarılan bilgileri sınamasını ve eksik yönlerin giderilmesini kolaylaştırır.
- Kendi kendine öğrenme imkânı sunar. Öğrenciler öğretmen olmadan da konu sıralamasını takip edip bireysel olarak çalışabilirler.
- Ders kitapları konu üzerinde yoğunlaşmayı sağlar, çünkü öğrenciler konularla ilgili her tür materyal ve alıştırmayı bir bütün olarak kitapta bulur, ayrıca kitaplardaki ek kaynak listesi de öğrencileri yönlendirir.
- Ders kitabı öğrencilerin hem dil bilgisi eğitimini hem de kişilik gelişimini olumlu etkiler.

Yukarıda aktarılan görüşlerin de gösterdiği gibi dil derslerinde kullanılmak üzere seçilecek ders kitabı; öğrencinin dil öğrenme motivasyonunu, öğreneceği dile karşı olan ilgi ve tutumunu, öğreneceği dili kullanma performansını doğrudan etkileyecektir. Bundan dolayı öğretmenin ders kitabı seçiminde çok dikkatli olması, öğrenci gurubunun yaş ortalamasını, dil öğrenme amacını ve öğreneceği dili kullanacağı iş sahasını göz önünde bulundurması gerekmektedir. Öğrenciye hitap etmeyen bir ders kitabı, onun öğreneceği dile karşı olumsuz bir tutum sergilemesine, ayrıca hem o dile hem de o dilin kültür çevresine ön yargılı yaklaşmasına neden olacaktır.

2. Turizm Odaklı Dil Eğitimi

Üniversitelerin Turizm bölümlerinde alan derslerinin yanı sıra dil eğitimine yönelik derslere de önem verilmektedir. Çünkü turizm, hem iş alanı hem de eğitim alanı olarak yabancı dil kullanımını gerektiren bir sektördür (Altürk vd., 2016:144). Bundan hareketle üniversitelerin turizm bölümlerinde verilen dil eğitiminin diğer bölümlerin dil eğitiminden farklı olması beklenmektedir. Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programında (GER, 2001) Avrupa dillerinin hedef kitleye uygun bir şekilde öğretilmesi ve değerlendirilmesi açısından çeşitli kıstaslar yer almaktadır. Bu kıstaslara göre yükseköğretimde dil eğitimi alan bir öğrencinin dil becerisinin en az B1 seviyesinde olması beklenmektedir (GER, 2001:236), yani öğrenci dinleme becerisi bağlamında iş, okul, boş zaman vb. ortamlarda sürekli karşılaşılan bildik konulardaki net, standart konuşmanın ana hatlarını anlayabilen, okuma becerisi bağlamında meslekle ilgili ya da günlük dilde en sık kullanılan sözcükleri içeren metinleri anlayabilen, konuşma becerisi bağlamında dilin konuşulduğu ülkede seyahat ederken ortaya çıkabilecek birçok sorunla başa çıkabilen, yazma becerisi bağlamında ise ilgi alanına giren konularda metinler yazabilen bir seviyeye gelmelidir.

Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programının mesleki dil eğitimi ile ilgili bölümlerinde Turizm ve dil eğitimine de yer verilmektedir (GER, 2001:233), bu programda herhangi bir yüksekokuldan mezun olan bir Turizm öğrencisinin dört temel beceri bağlamında B1 seviyesine gelmesi, fakat özellikle dinleme ve konuşma becerilerinin kültürlerarası etkileşim açısından önemsenmesi gerektiği belirtilmektedir. Aynı çerçeve programına göre öğrencisinin gündelik hayat (alışveriş, restorantta yemek yeme, otelde konaklama, ev-oda kiralama, banka ve posta işleri), sağlık ile ilgili durumlar (hastaneye gitme, eczaneden ilaç alma), seyahat (havaalanı, gar, toplu taşıma araçlarını kullanma, yer yön belirleme), sosyal aktiviteler (disko, bar, kamp alanı, okul gibi mekanlar), kültürel faaliyetler (sinema, opera, konser) gibi konularda kendini ifade edebilmesi ve duyduğunu anlamasının önemine vurgu yapılmaktadır.

Yukarıdaki bilgilerden hareketle yüksekokullarda öğrenim gören turizm öğrencilerine dil eğitimi verilirken;

- Alan ile ilgili konuları ele alan ders kitapları tercih edilmelidir.
- Alan ile ilgili konu ve sözcük seçimine dikkat edilmelidir.
- Özellikle konuşma ve dinleme becerilerine önem verilmelidir.
- Kültürlerarası etkileşimi kolaylaştıracak, ön yargıları ortadan kaldıracak veya en aza indirecek karşılaştırmalı ülke bilgisine yer verilmelidir.

3. Ülke Bilgisi

Ülke bilgisi, yabancı dil eğitimi metotlarından biri olan *Kültürlerarası Yaklaşım* (der interkulturelle Ansatz)'ın ele aldığı bir konudur. Bundan dolayı ülke bilgisi kavramını detaylı bir şekilde ele almadan önce *Kültürlerarası Yaklaşım hakkında* kısaca bilgi vermekte fayda vardır.

Kültürlerarası Yaklaşım, kültürlerarası ülke bilgisi üzerine odaklanan, ders materyallerini ve içeriklerini kültür ekseninde ele alan bir metottur. Neuner ve Hunfeld (1993:117), bu metodu *hedef öğrenci gurubunun kültürü ile öğrenilen dilin kültürü arasında karşılaştırma olanağı sunan, kültür ve dil bağlantısını ön plana çıkaran* bir metot olarak tanımlamaktadır. Dolayısıyla bu yaklaşımda dil, kültürel bir yansıma, öğrenme ise öz kültür ile hedef kültür arasındaki etkileşim sonucunda ortaya çıkan 'empati yeteneği' olarak görülmektedir. Verilen tanımlamalara paralel olarak Kültürlerarası Yaklaşım odaklı yabancı dil dersinde günlük hayattan alınan tek kültür odaklı diyaloglar yerine hedef kültür ile öz kültür arasında karşılaştırma söz konusudur. Karşılaştırma yapmanın temel amacı, öğrencinin kendi kültürünü tanıtabilme yeteneği kazanması ve hedef kültürü daha iyi tanıyabilmesidir. Karşılaştırmalar, genellikle ülke bilgisi olarak adlandırılan günlük olaylar (doğum, ölüm), kimlik (benlik), ailevi ve toplumsal ilişkiler (aile, akrabalık, aidiyet duygusu), ikili ilişkiler (arkadaşlık, aşk), çevre (doğa, deniz, manzara), sağlık (hastahane, hastalık, hijyen), sanat (tiyatro, film), din (hoşgörü ya da tolerans, ibadet) vb. (age, 113) kültürel konulara odaklanmıştır.

Kültürlerarası Yaklaşımda yabancı dil derslerinde kullanılan en önemli ders materyali konumunda olan ders kitaplarında öğrencilere erek ülke ve kültür ile ilgili en önemli bilgilerin iletilmesi beklenmektedir (Koçak, 2014:31); bunun sonucunda öğrenciler tanımaya başladıkları hedef kültürü kendi

kültürleriyle karşılaştırma olanağı elde edecektir. Bu karşılaştırmaya olanak sunan önemli alt başlıklardan biri de Ülke Bilgisi (Alm. Landeskunde, İng. Cultural Studies and Intercultural Competence) kavramıdır. Buttjes (1989:113), ülke bilgisi kavramını *öğrenilen dilin her türlü toplumsal özelliğini ele alan kavram*; Schmied ise (1980:290) *kültürel, sosyo-ekonomik ve tarihi olguların tümü* olarak tanımlamaktadır. Ayrıca *Ülke Bilgisi* kültür karşılaştırması üzerine odaklandığı için *Kültür Bilgisi* (Zeuner, 2001) olarak da adlandırılmaktadır.

Ülke Bilgisinin yabancı dil eğitimi derslerinde kültür eksenli işlediği alt başlıklar (Bkz. Neuner, 1993; Schmied, 1980; Buttjes, 1989) şu şekilde sıralanabilir:

- Siyaset (ülke yönetimi, eyalet sistemi, partiler),
- Sosyoloji (Toplum, cinsiyet eşitliği, toplumsal guruplar, örgütler, meslekler),
- Tarih (tarihi miraslar, ören yerleri, müzeler, ünlü mimari eserler),
- Hukuk (adalet, insan hakları, hak arama bilinci),
- Coğrafya (bölgeler, dağlar, nehirler, ormanlar, göller, denizler, iklim vs.),
- Kültür (dil ve edebiyat, şive, lehçe), gelenekler, örf ve adetler, giyim kuşam, yaşam tarzı, sinema, tiyatro, sanat).

Kültür eksenli ülke bilgisi başlıklarını konuşturan yabancı dil eğitimi dersinin eğitim-öğretim ve öğrenci açısından faydaları (Bkz. Ünver ve Genç, 2009; Dellal, 2005) şu şekilde sıralanabilir:

- Öğrencinin, öğrendiği dilin konuşulduğu ülke hakkında bilgilenmesini sağlar.
- Öğrenilen bilginin uzun süre hafızada kalmasını ve gerekli yerlerde kullanımını sağlar.
- Öğrencinin dil eğitimine yönelik ilgi ve merakını uyandırır, böylece onu dil eğitimi konusunda motive eder.
- Hangi dili öğreniyorsa o dilin konuşulduğu ülke/ülkelerin kültürünü öğrenir, böylelikle öğrencinin farklı kültürlerle empatiyle ve çok yönlü bir perspektifle yaklaşmasını sağlar.
- Öğrencinin kültürel farkındalık ve duyarlılık geliştirmesine yardımcı olur.
- Öğrencinin sosyal becerilerinin gelişmesine ve kültürlerarası etkileşimine katkı sunar.
- Eğlenceli ve verimli bir ders atmosferinde öğrendiği dili kullanarak kendi ülke ve kültürünü kolaylıkla tanıtabilmesine yardımcı olur.
- Kendi kültür çevresinde olmayan örf, adet, davranış, yaşam tarzı gibi olgulara ön yargısız yaklaşmayı öğrenir.
- Öğrencide tolerans duygusu gelişir.

Yabancı dil eğitiminde salt dilbilgisi aktarımı yerine, dilbilgisi kurallarını *Kültürlerarası Yaklaşımın* temel konularından biri olan *Ülke Bilgisi* bağlamında aktarmak, yukarıda da aktarıldığı gibi öğrencinin dil öğrenimini sosyal, psikolojik ve kültürel anlamda işlevsel hale getirecektir.

4. Çalışmanın Amacı

Yabancı dil eğitimi, üniversitelerin tüm bölümlerinde zorunlu veya seçmeli olarak sunulan bir alandır. Fakat dil eğitimine verilen önem eğitim programlarının dil ile ilişkileri açısından farklılık

göstermektedir. Dil eğitimi bazı programlarda fazla önemsenmezken bazı programlarda en az alan dersleri kadar önem teşkil etmektedir. Bunun bir örneğini de üniversitelerin turizm bölümleri oluşturmaktadır. Turizm, hem eğitim alanı hem de bir sektör olarak yabancı dil becerisi gerektirmektedir. Bundan dolayı çalışmamızda üniversitelerin turizm bölümlerinde verilen yabancı dil eğitimi üzerinde durduk. Bu bölümlerdeki dil eğitimi incelirken çıkış noktamızı bu maksatla hazırlanan ders kitapları oluşturdu. Turizm öğrencileri için dilbilgisi ağırlıklı bir dil becerisi hedefleyen ders kitapları yerine, Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı'nın (ADOÇ, 2013) önerileri doğrultusunda dört temel beceriyi (konuşma, dinleme, okuma, yazma) önemseyen, kültürlerarası etkileşimi kolaylaştıracak konuşma ve dinleme becerilerini ön plana çıkaran, turizm eksenli konu ve sözcük seçimini tercih eden ve özellikle kültürlerarası karşılaştırmaya olanak sunan ders kitaplarının tercih edilmesinin daha doğru olacağı bilgisinden hareketle çalışmamızda Turizm bölümleri için yazılmış *Deutsch im Tourismus* (İnce, 2013) ve *Deutsch für Tourismus I* (Çakır, 2012) yabancı dil ders kitaplarının bu bölümler açısından uygunluğunu ülke bilgisi bağlamında irdeledik. Çalışmamızda nitel araştırma yöntemlerinden biri olan yorumbilim (Bkz. Seiffert, H. 2006; Gadamer, H. G., 2010) odaklı betimsel araştırma modelini (Bal, 2016) kullandık. Çalışmamızın verilerini içerik ve yapısal açıdan değerlendiren iki ders kitabı oluşturmuştur. Yaptığımız analiz sonucunda her iki kitabın da Turizm bölümleri açısından olumlu ve olumsuz yönlerini, yabancı dil eğitime katkı derecelerini tespit ettik. Tespitlerimizden yola çıkarak Turizm bölümleri için hazırlanan ders kitaplarının nasıl olması gerektiği konusunda da öneriler getirdik.

5. Ders Kitaplarının Analizi

Ders kitaplarının hedef kitleye uygunluğu genellikle iki açıdan ele alınır, bunlar; kitabın bölümlerinin düzenini, kitabın yardımcı kaynaklarını, kitaptaki şekil, tablo, sembolleri ve kitabın renk uyumunu inceleyen yapısal analiz (Bkz. Brill, 2005:69vd) ile konuların güncelliğini, kitabın hedef kitlenin yaş ortalamasına uygunluğunu, motivasyon arttırıcı boyutlarını, metinlerin içeriklerini, dört temel becerinin eşit ölçüde dağılımını, ülke bilgisini kapsama oranını, alıştırma niteliğini, kelime tercihini, dil bilgisi konularının aktarım şeklini ve fotoğrafların özgünlüğünü ele alan (Neuner, 1979:159vd) içerik analizidir. Bu analizler, ders kitabını bir bütün olarak inceleyip hedef kitleye ve eğitim amaçlarına imkan sunar. Ders kitapları yukarıdaki maddeler bağlamında bir bütün olarak incelenebilirken ayrıca daha spesifik konular üzerine yoğunlaşma imkanı da sunabilir. Çalışmamızın çıkış noktasını Turizm lisans öğrencilerinin yabancı dil eğitimi ve bu bağlamda kullanılan ders kitapları oluşturduğundan, analizini yapacağımız ders kitaplarını iki açıdan ele alacağız:

1. Kitaplarda ele alınan konular hedef kitlenin eğitim alanıyla (turizm) doğrudan bağlantılı mı?
2. Kitaplarda ülke bilgisine (Landeskunde) yer verilmiş mi?

Araştırmamızı bu iki maddeyle sınırlandırmamızın temel amacı, Turizm eğitimi gören öğrenciler için hazırlanan yabancı dil eğitime yönelik ders kitaplarının hedef kitleye uygunluğunu sınamaktır. Çünkü Turizm eğitimi odaklı dil dersleri için hazırlanan ders kitaplarında işlenen

konuların, metinlerin, diyalogların, sunulan sözcük hazinesinin ve görsellerin doğrudan alan eğitimiyle ilgili olması beklenmektedir. Böylelikle öğrenciler uzmanlık alanlarına hitap eden bir dil becerisi geliştirebileceklerdir. İkinci aşamada ise ders kitaplarının öğrenilen dilin ülke bilgisine ne derecede yer verdiği sınanmaktadır, çünkü dil ile kültür arasında kopmaz bağlar olduğu, dil öğrenirken o dilin kültürünü, gelenek ve göreneklerini öğrenmenin hedef toplumu daha yakından tanımamıza vesile olduğu bilinmektedir. Dolayısıyla hedef dil ve kültür odaklı bir ülke bilgisi, turizm kapsamlı bir karşılaşma durumunda daha sağlam ve ön yargılardan arındırılmış bir iletişimin kurulmasına imkân sunacaktır.

Dile getirdiğimiz iki madde bağlamında yabancı dil kitaplarını şu başlıklar altında inceleyeceğiz:

- Konular hedef yaş gurubuna uygun mu?
- Cinsiyet eşitliği sağlanmış mı?
- Dört temel beceriye eşit derecede yer verilmiş mi?
- Sözcük hazinesi turizm eksenli mi?
- Kültür karşılaştırmasına yer veriliyor mu?
- Ünlü kişiler ve bilim adamlarına yer verilmiş mi?
- Toplumsal roller: Ev kadını vs. işlenmiş mi?
- Şehir ve ülke bilgisi var mı?
- Meslek bilgisi var mı?
- Almanca konuşulan tüm ülkelere yer veriliyor mu?
- Güncel konulara yer verilmiş mi? Teknoloji, işsizlik vs.
- Sanat, müzik, tiyatro ve filmlere yer verilmiş mi?
- Edebi metinler var mı? Şiir, drama, kısa öykü, masal vs
- Ülke tarihi hakkında bilgi var mı?

5.1. Ders Kitabı Analizi 1: Deutsch im Tourismus

Deutsch im Tourismus Turizm Fakülte ve meslek/yüksekokullarında öğrenim gören lisans ve ön lisans öğrencilerinin Seçmeli Yabancı Dil Almanca dersleri için hazırlanmış, 131 sayfa ve 12 üniteden oluşan bir ders kitabıdır. Kitaba dair yaptığımız analiz maddeleri aşağıdaki gibidir:

Konular hedef yaş gurubuna uygun mu?

Üniversitelerin lisans bölümlerinde öğrenim gören öğrenci kitlesine yönelik yazılan bu kitabın konu seçkisi yaklaşık olarak 18-25 yaş gurubunun beklentileri gözetenilerek hazırlanmıştır. Bu yaş gurubuna hitap eden spor (s. 19-63), eğlence (s. 31-54-57-91), yeme-içme (s. 86-69-72-73-74-75), giyim-kuşam (s. 99-105-106), iletişim (s. 50-83), sanat (s. 30-54-55), sağlık (s. 103) gibi konulara kitapta yer verilmiş olup bu anlamda öğrencilerin beklentilerini karşılayan bir konu seçkisi oluşturulmuştur.

Cinsiyet eşitliği sağlanmış mı?

Kitapta yer alan konu dağılımı, alıştırmalar ve örneklemlerden yola çıkarak kadına ve erkeğe eşit derecede yer verilip verilmediği araştırılmıştır. Bu bağlamda kadın/erkek isimleri, meslekler, toplumsal roller ve resimler incelenmiş, tüm ünitelerde eşit oranda kadın erkek isimlerinin kullanıldığı (s. 6-10-15-18-24-50-64-103-107), hem kadınların hem de erkeklerin ön plana çıktığı mesleklere yer verildiği (s. 20-21-31-59-61-63-72-86-87-91-96-107-109-119-120), iş hayatında kadın/erkek, ev hayatında kadın/erkek şeklinde örneklemlerin yapıldığı (s. 59-63-109), özellikle seçilen görsellerde kadın erkek eşitliğinin (s. 2-3-4-8-9-10-12-17-20-21-25-28-34-36-40 vd.) tam anlamıyla sağlandığı tespit edilmiştir.

Dört temel beceriye eşit derecede yer verilmiş mi?

Okuma, yazma, konuşma ve dinlemeden oluşan dört temel becerinin eşit dağılımı bakımından kitapta eksiklikler tespit edilmiştir. Kitabın CD, DVD gibi yardımcı materyalleri olmaması dinleme becerisinin ihmal edilmesine sebep olmuştur. Kitaptan yola çıkarak hiçbir dinleme aktivitesi uygulanamamaktadır. Bu beceri ancak kitap dışı ek materyal temini ile sağlanabilmektedir. Konuşma becerisine yönelik kitapta diyalog metinler yer almaktadır (s. 22-23-24-28-32 vd.). İlgili üniteye ele alınan dilbilgisi kurallarını içeren diyalog metinler öğrencilerin karşılıklı konuşmasına olanak tanımaktadır ve her üniteye en az bir diyaloga yer verilmiştir. Okuma becerisini geliştirmeye yönelik kullanılan metinler her üniteye yer almamakta ve kitapta okuma becerisini geliştirecek ciddi bir metin eksikliği tespit edilmiştir. Kitapta yer alan metinler kısa olmakla birlikte, metnin bazı yerleri öğrencilerin henüz öğrenmedikleri dilbilgisi kurallarını içermektedir. Bu durum okunan metnin anlaşılmasını zorlaştırmaktadır. Yazma becerisini geliştirmeye yönelik alıştırmalarda ise sorulan sorulara kısa rutin cevaplar (s. 36-38-43-46 vd.) verilmekte ve verilen Almanca sözcüklerin Türkçe karşılıklarını yazma (s. 10-36-38-46-59-68-69-73 vd.) şeklinde olup öğrencilerin herhangi bir konu bağlamında özgür bir şekilde düşüncelerini ifade etmelerini sağlayacak nitelikte değildir.

Sözcük hazinesi turizm eksenli mi?

İncelenen bu kitap, ilk üniteye kadar turizm kökenli sözcüklerden oluşmuştur. Öğrenim alanı ve hedef kitlenin beklentileri dikkate alındığında kitabın göze çarpan en olumlu yanı bu kısımdır. Kitapta turizm ile doğrudan bağlantılı kavramlar olan otel (s. 2-12-16-20-24 vd.), seyahat (s. 31), turistik aktiviteler (s. 108), restoran (s. 34-40-58-69-73), yeme-içme (s. 39-40-69-75), kendini tanıtmaya (s. 2-5-10), yer sorma (s. 48-49-100-101), kültürel özellikler (s. 55-75-91) gibi sözcüklere yer verilmiştir. Böylelikle kitabın tüm ünitelerini başından sonuna kadar öğrenen bir öğrenci, yabancı dilde ihtiyaç duyacağı her türlü turizm eksenli sözcüğü öğrenme şansına sahip olmaktadır.

Kültür karşılaştırmasına yer veriliyor mu?

Kültürün dil eğitiminde önemli bir yeri vardır. Öğrencilerin dilini öğrendikleri ülkenin kültürünü ve yaşam tarzını da öğrenmeleri, yukarıda anlatıldığı gibi başta ön yargılar olmak üzere birçok olumsuzluğun ortadan kalkmasına ve dilini öğrendikleri ülke toplumunu her açıdan tanımalarına

yardımcı olur. Kitabın bazı ünitelerinde boşluk doldurma ve cümle kurma alıştırmalarıyla (s. 24-27-29) Türk-Alman kültürü karşılaştırmalı bir şekilde ele alınmış, aynı şekilde Türk mutfağına özgü bazı yemekler (s. 68-69-73-74-75) tanıtılmıştır. Özellikle 75. sayfada verilen ve Türk kültürünü yansıtan yemek listesi yemek kültürünün tanıtılması açısından yeterince açıklayıcı ve kapsamlıdır. Bunun yanı sıra 27. sayfadaki kanal listesi, 54. sayfadaki kanal ve film seçenekleri, 84. sayfadaki araba kiralama firmaları, 86'daki Opel marka araba tanıtımı, 91'deki Milas-Bodrum Havalimanı, 113'teki para birimi gibi bölümler kültür odaklı olup öğrencilerin bu konudaki bilgilerini zenginleştirici niteliktedir. Bu bağlamda, kitapta kültür bilgisi mevcut olup bu kültür bilgisini kitabın geneline yaymak daha faydalı olacaktır. Kitabın tamamı göz önünde bulundurulduğunda Alman-Türk kültürüne özgü karşılaştırmalı aktivitelerin yetersiz olduğu, mevcut aktivitelerin her konuda (spor, sanat, müzik, edebiyat, folklor, ünlüler, sanayi, otomotiv vb.) karşılaştırmalı bir şekilde yapılmadığı tespit edilmiştir.

G-17 Lesen Sie die Speisen. Lernen Sie wie die Gerichte auf Deutsch erklärt werden.
(Yemekleri okuyun. Yemeklerin Almanca olarak nasıl açıklandığını öğrenin.)

SPEISE	ERKLÄRUNG	SPEISE	ERKLÄRUNG
1. Buhara Pilavı	Reis mit Lammfleisch, Zwiebeln, Karotten und Mandeln	26. Börek	Mit Käse oder Spinat oder Hackfleisch gefüllte Blätterteigpasteten
2. Ispanaklı Yumurta	Spiegeleier auf Spinat	27. Tavuklu Pilav	Reis mit Hühnerfleisch
3. Etili Biber Dolması	Gefüllte Paprikaschoten mit Hackfleisch	28. Kuru Fasulye	Weißer Bohnen mit Hammelfleisch
4. Patlıcanlı Kuzu Kebabı	Lammfleisch- und Auberginenstücke am Spieß	29. Menemen	Rührei auf türkische Art (mit Paprika und Tomaten)
5. Şiş Köfte	Frikadellen am Spieß	30. Etili Kabak Dolması	Gefüllte Zucchini
6. Domates Dolma	Gefüllte Tomaten	31. Kıymalı Yumurta	Spiegeleier mit Hackfleisch
7. Mantı	Maultaschen mit Knoblauch-Joghurt	32. Etili Taze Fasulye	Grüne Bohnen mit Hammelfleisch
8. Cızbiz Köfte	Gegrillte Frikadellen	33. Tulumba Tatlısı	Spritzkuchen in Zuckersirup
9. Sütlaç	Milchreis auf türkische Art	34. Baklava	Blätterteig mit Pistazien in Zuckersirup
10. Kuzu Incik	gekochte Lammschulter	35. Lüfer Tava	gebratener Blaubarsch
11. Midye Dolması	gefüllte Miesmuscheln mit Reis	36. Kuzu Böbreği şişte	Lammieren am Spieß
12. Fırında Kuzu Budu	gebratene Lammkeule	37. Sebzeli Kuzu Güveç	Gemüse mit Lammfleisch in Öl gebraten
13. Tarhana Çorbası	Joghurtsuppe	38. Levrek Tava	panierter Barsch
14. Domatesli Tel Şehriye Çorbası	Tomatensuppe mit zerkleinertem Weizen	39. Karagöz Buğulaması	gedünstete „Karagöz“ (Schwarzmeerfisch)
15. Çerkez Tavuğu	gekochte Hühnerbrust mit Walnüssen, Brotkrumen und Olivenöl gemischt.	40. Beykoz Kebap	Lammfleisch in Auberginentasche mit Tomate und Him gespickt
16. Patlıcan Kızartması	gedünstete Auberginenscheiben	41. Ayva Tatlısı	gebackene Quittenfrucht mit frischem Schlagrahm
17. Midye Tava	frittierte Muscheln	42. Lahana Dolması	Kohlroulade mit Reis gefüllt
18. Güveç	gebratenes Lammfleisch mit Gemüse.	43. Kıymalı Pide	türkische Fleischpizza (ohne Käse)
19. Cacık	ein Gurken-Joghurt Dipp	44. Topkapı Piliç	Hähnchen „Topkapı“
20. Aşure	eine Art türkischer Pudding mit Nüssen, Trauben und Bohnen	45. Patlıcan Salatası	Auberginensalat
21. Kapuska	gekochter Kohl mit Hackfleisch	46. Barbut Tavası	gebratener Rotbarsch
22. Zerde	türkischer Reispudding mit Piniennüssen und Trauben	47. Tavuklu Yufka	mit Hühnerfleisch gefüllte Blätterteigpasteten
23. Kabak Tatlısı	gedünsteter Kürbis mit frischem Schlagrahm	48. İçli Köfte	Weizenkombällchen mit Hackfleisch gefüllt
24. Puf Böreği	Pasteten mit weißem Käse	49. Etili Nohut	Kichererbsen mit Hackfleisch
25. Asma Yaprağında Sardalye	gefüllte Weinblätter mit Sardinen	50. İmam Bayıldı	gebackene Auberginen mit Zwiebeln und Tomaten gefüllt

Şekil 1 Kültür Karşılaştırması s.75

Ünlü kişiler ve bilim adamlarına yer verilmiş mi?

Kültür bağlamında da değerlendirebileceğimiz bu madde öğrencilerde uzun süreli veya kalıcı bilgiye olanak sağladığı için ayrıca ele alınmıştır. Hem Türk hem de Alman toplumundan ünlü kişilerin (sporcu, yazar, bilim adamı, sanatçı, politikacı vb.) karşılaştırmalı sunumu öğrencinin konuya yönelik ilgi ve motivasyonunu artırır, ayrıca öğrencinin kültür bilgisi zenginleşir. Kitabın birkaç yerinde alıştırmaların içine sıkıştırılmış ünlü isimler göze çarpmaktadır. Örneğin; sayfa 6'da Ajda Pekkan ile Toni Schumacher, sayfa 14'te eski Cumhurbaşkanı Abdullah Gül, sayfa 61'de Nihat Kahveci ve Sezen Aksu, sayfa 63'te Beşiktaş futbol takımı, sayfa 100'de ise Tansaş firması cümle içine sıkıştırılmış sözcük olarak karşımıza çıkmaktadır, fakat bu kişilere dair herhangi bir bilgi verilmemektedir. Bu şekilde cümle içinde sıkıştırılmış sözcük kullanımı yerine sayfa 21'de verilen tabloda olduğu gibi yaş, ülke, medeni hali, mesleği gibi bilgilere yer verilmesi ve bunun (iki

kültürden örneklerle) karşılaştırmalı yapılması daha faydalı olacaktır. Ayrıca Almanca öğretimine yönelik hazırlanmış bir ders kitabında Goethe, Kafka, Brecht gibi ünlü Alman yazarlara; Einstein, Hegel, Galilei gibi ünlü Alman bilim adamlarına; Modern Talking, Nena, Herbert Grönemeyer gibi ünlü Alman sanatçılara, Alman milli takımına ve tüm bunlara eşdeğer Türk isimlere kitapta yer vermek, kültür bilgisi açısından çok daha yararlı olacaktır.

Hans Greiner	65, Rentner, Polen, Hamburg, verwitwet, drei Kinder,
Jürgen Werobel	65, Coburg, Bodrum, ein Kind, verheiratet mit Friedericke, Diplomat, lesen
Tuncay Şanlı	26, Sakarya, England, Fußballspieler, ledig, spielt in Middlesbrough.
Deniz Baykal	70, Antalya, Istanbul, 2 Kinder, verheiratet mit Olcay, Abgeordneter
Abdullah Gül	58, Kayseri, Ankara, 2 Kinder, verheiratet mit Hayrunisa, Staatspräsident.
İbrahim Tatlıses	57, Urfa, Istanbul, 1 Kind, ledig, Sänger,
Gülben Ergen	37, Istanbul, Künstlerin, 1 Kind, geschieden, singen.

Şekil 2 Ünlü Kişiler ve Bilim Adamları, s.21

Toplumsal roller: Ev kadını vs. işlenmiş mi?

Bir ülkenin sosyal yapısı hakkında bilgi edinebilmenin temel unsuru toplumu oluşturan kişilerin o toplum içindeki yerlerini, rollerini ve önemlerini öğrenmektir. Bu bağlamda özellikle kadın profili ön plana geçer, çünkü bir toplumun kadına verdiği değer, o toplumun değer yargıları hakkında da önemli bilgiler verir. İncelenen kitabın sadece birkaç yerinde (s. 59-63-109) kadının toplum içindeki rolüne değinildiği görülmektedir. Oysaki kitabın birçok ünitesinde yer alan alıştırmalar, diyalog ve okuma metni gibi kısımlarda hem Türk hem de Alman kadınının yaşantıları hakkında izlenimler verilebilir ve onlara atf edilen değerlerden bahsedilebilirdi.

Şehir, ülke ve coğrafi bilgi var mı?

Şehir, ülke bilgisi ve coğrafi bilgi aktarımı, öğrencilerin dilini öğrendikleri ülkeyi tanımalarını ve bu doğrultudaki becerilerini zenginleştirmeyi ön plana çıkarır. Alman dilinin öğretilmesine yönelik yazılan bir kitapta gerek edebi metinler içine gerekse alıştırmaların içine yerleştirilmiş şehir, ülke ve coğrafi bilgilerin yer alması hedef kitle açısından önemlidir. Örneğin Almanya'nın kaç bölgeye ayrıldığı, başkenti, turistik şehirleri, tarihi şehirleri, kitap fuarlarının düzenlendiği şehirler, önemli dağları, gölleri gibi bilgiler kitapta mutlaka yer almalıdır. İncelediğimiz kitabın içinde yer alan birçok alıştırmaların içine Almanya ve Türkiye'nin şehir isimleri serpiştirilmiştir. Bu tarz alıştırmalar şehir isimleri konusunda öğrencilerde kulak dolgunluğu oluşturması açısından önemlidir. Özellikle 14. sayfada yer alan tabloda verilen ülke ve şehir isimleri, başkentler, resmi dil gibi bilgiler bu anlamda önemli bir boşluğu doldurmaktadır. İncelenen kitabın bu konudaki tek eksiği coğrafi bilgilere yer vermemiş olmasıdır. Almanya'nın kaç eyaletten oluştuğu, önemli dağları, ormanları, fuar alanları hakkında hiçbir bilgiye yer verilmemiştir.

Menschen - Länder – Sprachen – Staatsangehörigkeiten					
♀	Menschen	♂	Land	Sprache	Städte
	die Türkin	der Türke	die Türkei	Türkisch	Ankara, İstanbul, İzmir
	die Deutsche	der Deutscher	Deutschland	Deutsch	Berlin, München, Hamburg
	die Österreicherin	der Österreicher	Österreich	Deutsch	Wien, Graz, Innsbruck
	die Schweizerin	der Schweizer	die Schweiz	Deutsch, Französisch, Italienisch	Bern, Zürich, Basel
	die Engländerin	der Engländer	England	Englisch	London, Glasgow, York
	die Französin	der Franzose	Frankreich	Französisch	Paris, Lyon, Toulouse

Şekil 3 Şehir, Ülke, Coğrafi Bilgi, s.14

Meslek bilgisi var mı?

Almanya ve Türkiye'nin en çok tercih edilen mesleklerine yer vermek, ders kitaplarında olması gereken bilgilerdendir. Bu bağlamda, incelenen kitabın 20. sayfasında yer alan okuma metinleri, güncel meslekler hakkında detaylı bilgi vermekte, 21. sayfada ise bu meslekler daha da genişletilerek tablolaştırılmaktadır. Kitabın devamında ise bazı ünitelerde mesleklere tekrar yer verilmiş olup (s. 59-61-63-72-86-87-91-96-107-109-119-120) görsellerle desteklenmiştir. Dolayısıyla kitabın meslek bilgisine yönelik herhangi bir eksiği gözlemlenmemiştir.

B-21 Füllen Sie die Berufe aus. (Meslekleri doldurunuz.)					
♂	♀	♂	♀	♂	♀
Arzt	Ärztin	Rechtsanwalt		Lehrer	
Ingenieur			Landwirtin		Direktorin
	Studentin		Archäologin	Spieler	
	Technikerin	Polizist			Sängerin
Kellner		Geschäftsmann		Metzger	
	Köchin	Leiter		Pilot	
Rentner		Buchhalter		Bäcker	
Beamter		Rezeptionist		Händler	

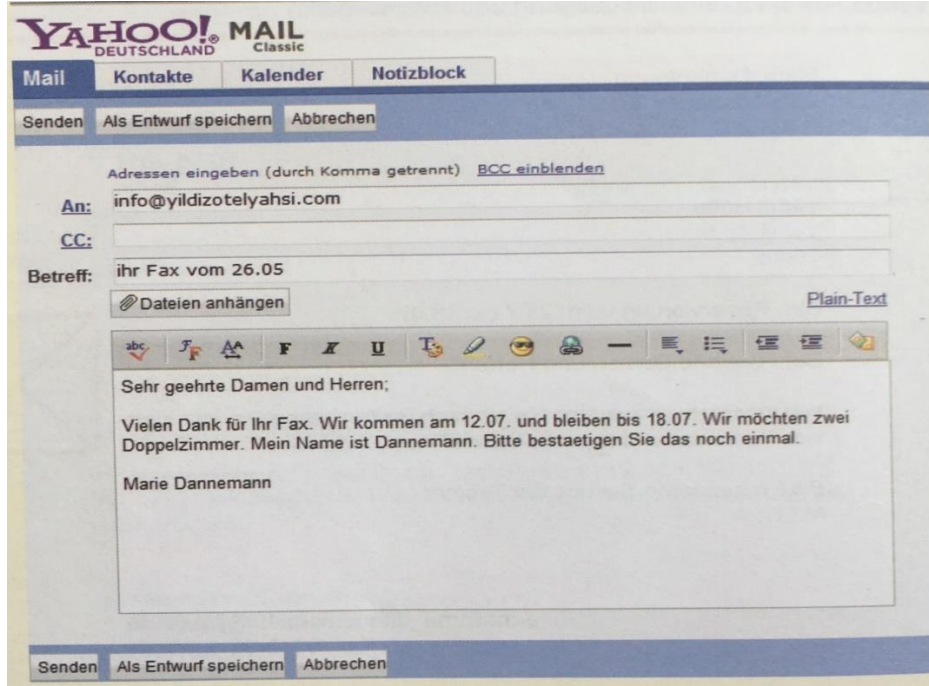
Şekil 4 Meslek Bilgisi, s.21

Almanca konuşan tüm ülkelere yer veriyor mu?

Öğrencinin öğrendiği dilin hangi ülkelerde ana dil, bölgesel dil veya azınlık dili olarak konuşulduğunu bilmesi gerekmektedir. İncelenen kitabın 14. sayfasında genel bağlamda ülkeler ve diller konusu işlenmiş, Almanca'yı ana dil ve resmi dil olarak konuşan üç ülkeye (Almanya, Avusturya, İsviçre) yer verilmiştir. Almanca'nın azımsanmayacak ölçüde konuşulduğu Çek Cumhuriyeti'ne, Polonya'ya, ayrıca Belçika vb. ülkelere de yer verilmesi kitabın bu konudaki küçük boyutlu eksiğini giderecektir.

Güncel konulara yer verilmiş mi? Teknoloji, işsizlik vs.

Güncel konulara yer vermek öğrencinin ilgi ve motivasyonunu arttıracacağı gibi onun konuya dair daha fazla yorum ve analiz yapmasını da sağlar. Bu bağlamda, kitapta temel konularla ilgili az da olsa güncel bilgiler yer almaktadır. Örneğin 50. sayfada günümüz teknoloji dünyasının vazgeçilmez iletişim araçlarından biri olan e-posta sistemi, 59. sayfada alışveriş merkezi ve bankamatik kullanımı, 84. sayfada oto kiralama ve ünlü araba markalarına yer verilmiştir. Facebook, Twitter, elektronik sözlük, çeviri programları gibi konular da güncellikleri açısından kitapta yer alması gerekli konulardandır.

Şekil 5 Güncel Konular, s.50

Sanat, müzik, tiyatro, edebi eserler ve filmlere yer verilmiş mi?

Bu konular kültür çatısı altında değerlendirilen alt başlıklardır. Bu konularda öğrencilere bilgi aktarmak genel kültür kapasitelerini arttıracak, ayrıca daha keyifli ortamda, interaktif bir şekilde dil öğrenmelerini sağlayacaktır. İncelenen kitapta müzik, tiyatro gibi sanatsal faaliyetler konusunda neredeyse hiçbir bilgi yer almamaktadır. Oysaki Alman-Türk mimarisi, Alman-Türk müziği, Alman-Türk tiyatrosu çok zengin bir geçmişe sahip olup bu konular karşılaştırmalı bir şekilde ve öğrencinin seviyesine uygun basit bir dille ele alınabilirdi. Ayrıca her iki kültürün de temel özelliklerini konu alan Fatih Akın filmlerine de okuma metinlerinin içinde yer verilebilirdi. Kitabın 54. sayfasında yer alan film seçkisi bu madde bağlamında ele alabileceğimiz tek bilgi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Edebi metinler var mı? Şiir, drama, kısa öykü, masal vs

Yabancı dil ders kitaplarındaki metin çeşitliliği yazınsal metinden günlük diyaloglara, cep telefonu mesajlarına kadar uzanan zengin ve geniş bir yelpazeye yayılmaktadır. Metinleri kurgu ve özgün olarak iki grupta toplamak mümkündür. Kurgu metinler, yabancı dilde sözcük, dilbilgisi öğretimi

ya da iletişim becerisi geliştirmek amacıyla ders kitabı yazarları tarafından kurgulanmış metinlerdir. Özgün metinler ise yabancı dil öğrencisini gerçek dünyayla buluşturan, öğrencinin öğrendiği dille, dilin konuşulduğu ülke/ülkelerle, yaşantılarla ilgili gerçek imgeler oluşturmasını sağlayan orijinal metinlerdir (Bkz. Genç ve Ünver, 2012:69). İncelediğimiz kitapta yer alan metinlerin hepsi kurgu metinlerdir ve ünitenin dilbilgisi konusunu pekiştirmek amacıyla yazılmıştır. Örneğin kitabın 20. sayfasında okuma becerisini geliştirmeye ve öğrencinin kendisini kısaca tanımasına yönelik metinler, 31. sayfada yardımcı fiilleri çalışmaya yönelik bir metin, 55. sayfada gün, ay ve yılları çalışmaya yönelik, 62. sayfada konut tasvirine yönelik bir metin, 86. sayfada araba markası tanıtımına yönelik ve 116. sayfada ise yan cümle bağlaçlarını öğretmek adına kısa bir metin yer almaktadır. 96. sayfada kısa, anonim bir öyküye yer verilmiştir. Kitabın hiçbir yerinde edebi metinler yer almamakta ve bu durum incelenen kitabın en önemli eksikliği olarak karşımıza çıkmaktadır. Ünlü Alman yazarların kısa öykülerinin, şiirlerinin ve şarkı metinlerinin dil eğitimine yönelik ders kitaplarında yer alması kültür bilgisi açısından çok önemlidir.

I-5 Grammatik Adjektive. Lesen Sie den Text. Finden Sie die Adjektive. (Metni okuyunuz. Sıfatları bulunuz.)

Frank Abinger (32) ist Elektrotechniker von Beruf. Das ist sein neues Auto, ein Opel Astra. Es ist ein Gebrauchtauto. Das Auto hat vier Türen, Servolenkung, ABS und einen CD-Player. Das Auto ist sehr schnell, aber es ist nicht billig. Frank hat es für 15000 € gekauft. Die Sitzplätze sind nicht sauber. Die wird er waschen. Die Reifen muss er auch ändern, die sind etwas teuer. Der Kofferraum ist ziemlich groß und der Motor sieht gut aus. Frank ist zufrieden.

Şekil 6 Metinler s,86

Ülke tarihi hakkında bilgi var mı?

Hem Almanya'nın hem de Türkiye'nin çok eski bir geçmişı vardır. Özellikle Osmanlılar döneminde bu iki ülke arasında sıkı ilişkiler mevcut olmasına rağmen incelenen kitabın hiçbir yerinde bu iki ülkenin herhangi tarihi bir geçmişine gönderme yapılmamıştır.

5.2. Ders Kitabı Analizi 2: Deutsch für Tourismus I

Deutsch für Tourismus – I (Çakır, 2012), Turizm ve Otel İşletmeciliği Uzaktan Öğretim Programı öğrencilerine, Seçmeli Yabancı Dil Almanca dersi için hazırlanmış; 273 sayfa ve 8 üniteden oluşan bir ders kitabıdır.

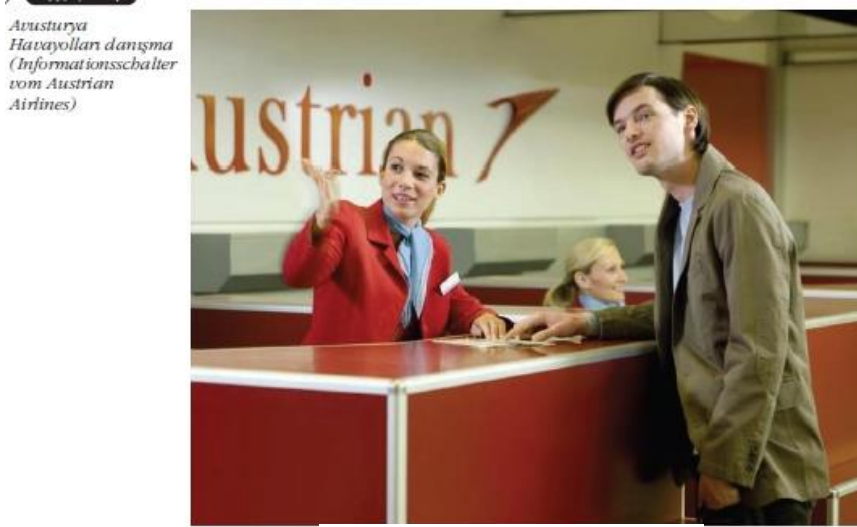
Konular hedef yaş grubuna uygun mu?

İncelenen ders kitabı Almanca A2 seviyesine hâkim olan tüm bireylerin kapasitelerine uygundur. Ön Lisans ve Lisans düzeyinde öğrenim gören öğrenciler için anlaşılabilir bir kaynak, öğretmenler için ise kullanışlı bir materyal özelliği taşımaktadır. Kitabın ünite başlarında *Amaçlarımız* başlığı

altında konu ile ilgili temel bilgiler verilmekte, öğrencinin üniteden neler öğrenebileceği maddelenmiştir. Bu yaklaşım kitaba farklı ve hedefe uygun bir özellik kazandırmıştır.

Cinsiyet eşitliği sağlanmış mı?

İncelenen kitabın ön plana çıkan özelliklerinden biri de kadın ve erkek eşitliğinin sağlanmasıdır. Neredeyse kullanılan her görselde (s. 3,6,14,16,18,19,21,45,46,47, 69,70,80,82,83, 89, 99, 134, 135,150,162,173) kadın ve erkek eşit oranda kullanılmış ve onların meslek gruplarına atıfta bulunulmuştur. Kitaptaki alıştırmaların hepsinde örneklemeler yapılırken bu denge gözetilmiştir.

Şekil 7 Cinsiyet Eşitliği, s.18

Dört temel beceriye eşit derecede yer verilmiş mi?

Dört temel becerinin öğretilmesine verilen önem ders kitaplarının çıkış noktasını oluşturur. İncelediğimiz kitap bu açıdan kusursuz bir rol üstlenmektedir. Kitapta okuma, yazma, dinleme, konuşma gibi dört becerinin geliştirilmesine yönelik birçok alıştırma ve aktivite yer almaktadır. Örneğin okuma becerisini geliştirmeye yönelik her ünite de diyaloglar ve okuma metinleri yer almaktadır (s. 39, 64, 92, 117, 140, 165, 181, 207). Bundan hareketle öğrencilerin okuduğunu yazılı veya sözlü olarak özetlemesi, metinlerde geçen sözcük listesini çıkarması, metinleri kısa kısa Türkçeye çevirmesi istenmektedir. Ayrıca bu tarz bir yaklaşım öğrencilerin okuma eyleminden yola çıkarak birçok beceriyi geliştirmelerine olanak tanımaktadır. Dinleme becerisine yönelik kitapta diyaloglar ve metinler yer almakta (s. 7, 13, 17, 24, 27, 51, 55, 56, 57, 60, 74, 75, 89, 90, 104, 123, 132, 175, 178) kitabın yardımcı kaynakları olan CD-DVD yardımıyla öğrenciler mevcut diyalogları dinleme ve anladıklarını aktarma olanağı elde etmektedirler. Yine diyalog ve metinlerden hareketle öğrenciler hem yazma hem de konuşma becerilerini geliştirme imkanı da bulmaktadırlar.

Sözcük hazinesi turizm eksenli midir?

Kitabın sözcük hazinesi hedef öğrenci gurubunun beklentilerine göre oluşturulmuş ve büyük oranda Turizm eksenlidir. Turizm ile ilgili temel kavramlar (s. 2, 44, 68, 96, 120, 144, 168, 184), otel (s. 45, 48, 49, 56, 69, 71, 83, 89, 97, 100, 105, 112, 113, 115, 121), seyahat (s. 3, 5, 9, 10, 25, 27, 33, 56, 70, 79, 106), turistik aktiviteler (s. 83, 115, 144), restoran (s. 120-142), yeme-içme (s. 144-167), kendini tanıtmaya (s. 1, 6, 37, 46, 54, 55, 78, 80, 89, 99, 123, 169, 173, 178), yer sorma (s. 17, 26, 27, 29, 35, 51, 71, 73, 74, 98, 99, 189), mekan tanıtmaya (s. 7, 70, 71, 72), kültürel özellikler (s. 29, 37, 38, 71, 79, 156, 160, 161, 162), ülke tanıtımı (s. 7, 9, 26, 29, 37, 39, 63, 71, 72, 138, 156, 157, 158, 160, 161, 162, 204, 205, 206) ile ilgili sözcüklere bol bol yer verilmiştir. Böylelikle Almanca'yı bu kitaptan öğrenen bir Turizm öğrencisi alanıyla ilgili kendi çok rahat ifade edecek, her konuyla ilgili düşüncelerini aktarabilecek bir konuma gelmektedir.

Ordnen Sie die Wörter zu. Arbeiten Sie auch mit dem Wörterbuch. Aşağıdaki kelimelerin Türkçe karşılıklarını sözlükten araştırınız.

die Tischdecke, -n • der flache Teller, - • die Serviette, -n • das Fischbesteck, -e • der Zahnstocher, - • der Essig / das Öl • die Speisekarte, -n • das Ketchup, -s • der Zucker • der Brotkorb, -e • der Salzstreuer / Pfefferstreuer, - • der Dessertlöffel, - • das Weinglas, -er • das Wasserglas, -er • der Suppenteller, - • das Messer, - • die Gabel, -n • der Löffel, - • das Bierglas, -er • die Tasse, -n • die Untertasse, -n • die Garderobe, -n • der Aschenbecher, - • der Schirmständer, - • die Tageskarte, -n

Şekil 8 Sözcük Hasinesi, s.131

Kültür karşılaştırmasına yer veriliyor mu?

Dil eğitiminin kültür bilgisi olduğuna yönelik ifadelerimizi yukarıda dile getirmiştik. İncelediğimiz kitap bu anlamda zengin bir kültür bilgisi içermektedir. Sadece dili öğrenilen Alman kültürü değil, Alman-Türk kültürü karşılaştırmalı bir şekilde ele alınmıştır. Örneğin, kitabın 29. sayfasında Alman araba markalarının tanıtımından yola çıkarak Türkiye'deki trafik kültürü, uyarı levhaları, OGS, KGS kullanımı vb. özellikler anlatılmaktadır. *Landeskunde* (s.37) başlığı altında ele alınan bölgesel selamlaşmalar, Avrupa ülkelerinin acil telefon numaralarının ele alındığı liste (s. 115), Almanya'da yaşayan Türklerin oraya götürdüğü *Döner* kültürü ve Almanların dönere yaklaşımlarını ele alan metin (s. 129), yemek masasında burun karıştırma veya sümkürmenin Türk kültüründe kaba karşılandığını anlatan metin (s. 138), argo sözcüklerin kullanım alanını ele alan metin (s.139), Almanya, Fransa, Yunanistan, İngiltere, İrlanda, İtalya, Hollanda, Avusturya, Polonya, Rusya, İsveç, İsviçre, İspanya gibi ülkelerin kahvaltı tercihlerini ve buna bağlı olarak Türkiye'nin kahvaltı kültürünü (tercihini) karşılaştırmalı bir şekilde ele alan metin: Bunların hepsi kültürel aktarımlardır ve öğrencilerin dilini öğrendikleri ülkeye karşı yabancılaşmalarını engelleyen öğelerdir.

Kültür karşılaştırmasının yanı sıra kitapta insanların yaşam tarzı, diğer insanlarla iletişim boyutları, sosyal ve ekonomik durumlarına da yer verilmiştir. Örneğin 61. sayfada konuk ağırlama konusuna değinilmiş, iletişimde sevgi ve hoşgörünün önemine vurgu yapılmıştır. 135. sayfada ise kafe veya restoranda hesap ödeme kültüründen bahsedilmekte, Almanların genellikle bireysel olarak hesap ödediklerine değinilmektedir. 137'de Türkçedeki "afiyet olsun" kavramının Almancadaki varyasyonları, hangi bölgede hangi ifadenin ve neden kullanıldığı açıklanmaktadır. 181'de Türkiye'de sık rastlanan salgın hastalıklar, turistlerin Türkiye'de herhangi bir sağlık sorunu

yaşamaları durumunda nasıl davranmaları ve nerelere başvurmaları gerektiği, 189'da turistlerin neden Türkiye'yi tatil yeri olarak tercih etmeleri gerektiği anlatılmaktadır. Kitapta ayrıca kültür bilgisi bağlamında Almanya ve Türkiye'nin coğrafi özelliklerine de yer verilmiştir (Bkz. s. 7-29-33). Tüm bu alıntılar göz önünde bulundurulduğunda incelenen kitabın hem öğrenilen dilin kültürünü hem Türk ve diğer ülke kültürlerini karşılaştırmalar yaparak ele aldığı tespit edilmiştir.

Typisch deutsch: Der Döner

Viele Ausländer/innen, die man fragt, was ihnen in Deutschland am besten geschmeckt hat, antworten mit "Döner!" Und was man normalerweise mit türkischem Essen assoziiert, ist längst ein Teil der deutschen Kultur geworden. Kürzlich gingen sogar Berichte durch die Presse, dass der Döner 1972 in Berlin erfunden worden wäre - also nicht die Idee, das Fleisch von einem Spieß in dünne Scheiben zu schneiden, sondern die, das Fleisch zwischen Brötchenhälften oder in ein Fladenbrot zu füllen. Allerdings scheint es diese Idee in der Türkei auch schon früher gegeben zu haben. Tatsache ist in jedem Fall, dass die etwa Dönerbuden in Deutschland rund drei Milliarden Euro Umsatz machen - mehr als doppelt so viel wie McDonalds. Und auch ein großer Teil der restlichen EU wird von Deutschland aus beliefert. Na, Appetit bekommen?

Şekil 9 Kültür Karşılaştırması, s.129

Ünlü kişiler ve bilim adamlarına yer verilmiş midir?

İncelenen kitapta az da olsa ünlü kişi ve bilim adamına yer verildiği gözlemlenmiştir. Örneğin 79. sayfada *Mevlana* ve onun Türk kültürüne katkıları, 80'de *Epikur*'un bir aforizması konulaştırılmıştır.

Toplumsal roller: Ev kadını vs. işlenmiş mi?

Kitapta farklı meslek gruplarından ve sosyal çevrelerden kişilere yer verilmiştir. Özellikle kadınların toplum içindeki konumlarını ele alan aktiviteler de mevcuttur. Örneğin 6. sayfada acentede danışmanlık hizmeti alan bir kadın, 62'de otel vb. yerlerde ağırlanan engelli misafirlerin rahat edebilmeleri için oluşturulan ortamlar ve kadınların buralarda görev alması, 179'da doktorluk mesleği başta olmak üzere pek çok meslek gurubuna ve kadının birçok toplumsal rolüne yer verilmiştir.

Şehir, ülke ve coğrafi bilgi var mı?

Kitabın farklı sayfalarında şehirlerden sıkça bahsedilmekte olup yer yer ülke bilgisine de rastlanmaktadır. Örneğin, Türkiye'nin turistik bölgeleri olan İstanbul, Antalya, Bodrum, Bursa ve buraların öne çıkan turistik mekanları (s.7), Almanya, Türkiye ve diğer ülkelere seyahate çıkıldığında yapılması gereken vize işlemleri (s. 9-10), Köln-İstanbul yolculuğu (s.33-34), Avusturya, İsviçre ve Almanya'da selamlaşma (s. 37-38), 2013'te Kültür Başkenti olan Eskişehir'i konu alan okuma metni (s.39), yemek masasındaki sohbetleri Türk-Alman bağlamında

karşılaştırmalı bir şekilde ele alan metin (s.156-157), Almanca konuşan ülkelerin tanıtılması (s.158) gibi pek çok şehir ve ülke bilgisine kitapta rastlanmaktadır.

Meslek bilgisi var mı?

Kitabın farklı sayfalarında özellikle turizm ile ilgili farklı mesleklerle karşılaşmaktayız. Seyahat uzmanı (s.3), resepsyonist (s.4), hostes, havalimanı hizmetlisi (s.21), kaptan (s.23), kat hizmetleri (s.83-84), satıcı, kasiyer (s.84), itfaiye (s.114), doktor (s.169), diş doktoru (s.172), borsacılık (s.185), rehberlik (s.189) gibi mesleklere kitapta sıkça yer verilmiştir. Kitabın önemli bir özelliği, ele alınan mesleklerin sadece sözcük olarak anılması değil, tam tersine hem meslekle ilgili okuma metni diyalog gibi uzun metinlerin oluşturulması ve her mesleğe dair detaylı bilgi verilmesidir.

Şekil 10 Meslek Bilgisi, s.45

Almanca konuşan tüm ülkelere yer verilmiş mi?

“Almanca Konuşan Ülkelere Dair Mini Diyalog” başlığı altında (s.158) Almanca konuşan ülkelere yer verilmiş, bu ülkeler ana hatlarıyla tanıtılmıştır. Yine Almanca konuşan ülkelerdeki selamlaşma farklılıkları (s.38), bu ülkelerdeki yemek sohbetleri (s.137) kitapta yer almaktadır.

Güncel konulara yer verilmiş mi?

Güncel konular öğrencilerin ilgisini çeken, onları derse ve işlenen konuya karşı motive eden bir özelliğe sahiptir. Bundan dolayı dil öğretimine yönelik hazırlanan bir ders kitabında güncel konulara ne kadar çok ağırlık verilirse kitabın önemi o derece artmaktadır. İncelediğimiz *Deutsch für Tourismus I* adlı kitap, güncel konulara yer vermesi bakımından önem arz eden bir kitaptır. Almanya'nın uluslararası yayın yapan dünyaca ünlü gazetesi *Die Welt*'in (s.3), seyahat reklamları açısından tanıtılması, Almanya'da ICE olarak adlandırılan hızlı trene yer verilmesi (s.33), teknoloji çağının önemli iletişim araçlarından biri olan e-posta sisteminin mini diyalog şeklinde tanıtılması (s.75), sosyal medya araçlarından Facebook'a yer verilmesi (s.77), internet hizmetlerinin nasıl

kullanılması gerektiğini ele alan okuma metni (s.78) kitapta güncel konulara ne kadar önem verildiğini gösteren örneklerdir.

Sanat, müzik, tiyatro, edebi eserler ve filmlere yer verilmiş mi?

İncelenen kitapta sanat, müzik, tiyatro ve film gibi etkinliklere, 2013 yılında Türk Dünyası Kültür Başkenti unvanıyla bilinen Eskişehir Kültür Başkenti bağlamında kısaca değinilmiştir.

Edebi metinler var mı? Şiir, drama, kısa öykü, masal vs

Edebi metinlerin önemine çalışmamızın ilk bölümünde değinmiştik. İncelediğimiz kitapta birçok okuma metni mevcuttur, edebi metinlere ise rastlanmamıştır. Okuma metinleri ilgili üniteye ele alınan dilbilgisi kurallarını ve konuyu içermektedir.

Ülke tarihi hakkında bilgi var mı?

Kitapta ülke tarihi hakkında detaylı bilgi olmamakla birlikte 31. sayfada 60'lı yılların kültürü, 156 ve 157'de ise geçmişe yönelik kısa bir metin yer almaktadır.

6. Sonuç

Yabancı dil eğitimine yönelik hazırlanan ders kitapları sosyokültürel ve teknolojik değişim ve gelişmelere bağlı olarak sürekli güncellenmekte ve önemleri günden güne artmaktadır. Çünkü ders kitapları sadece öğrenci odaklı materyaller değil, tersine öğretmen, kurum, bölüm gibi birçok kişi ve alana hitap eden eğitim materyalleridir. Bundan dolayı ders kitapları hazırlanırken;

1. Kitap hazırlama aşamasında alan uzmanlarının görüş ve yardımlarına başvurulmalıdır.
2. Ders kitaplarının yardımcı materyallerine en az kitabın kendisi kadar önem verilmeli, yardımcı kaynaklar büyük bir titizlikle hazırlanmalıdır.
3. Konular hedef kitlenin özelliklerine ve beklentilerine uygun bir şekilde seçilmelidir.
4. Konu tekrarına olanak tanıyan alıştırmalar özenle oluşturulmalı, öğrencilerin motivasyonunu arttıran ve yaratıcılıklarını ön plana çıkarmalarını sağlayan, güncel konulara fazlasıyla yer veren türden olmalıdır.

Öğretim elemanları da derslerinde kullanmak üzere seçecekleri ders kitapları konusunda çeşitli kriterleri göz önünde bulundurmalıdır. Örneğin; seçecekleri ders kitabının öğrencinin derslere karşı olan ilgisini arttırıcı, öğrencinin beklentilerine ve yaş ortalamasına uygun olması gerekmektedir. Kitap seçimini etkileyen bir başka nokta ise hedef kitlenin amaçlarıdır. Bundan dolayı seçilen kitabın hedef kitlenin amaçlarına uygun olup olmadığı, konuların ve sözcük seçiminin eğitim görülen bölümle ilişkilendirilme boyutu bu bağlamda önem kazanmaktadır.

Çalışmamızda karşılaştırmalı bir şekilde ele aldığımız ve turizm bölümlerinde yabancı dil olarak Almanca derslerine yönelik hazırlanan *Deutsch im Tourismus* ve *Deutsch für Tourismus I* başlıklı ders kitaplarını ülke bilgisi bağlamında analiz ettik. Çünkü ülke bilgisi, öğrenilen dilin kültürünü, o dilin konuşulduğu ülkenin siyasetini (ülke yönetimi, eyalet sistemi, partiler), sosyolojisini (toplum, cinsiyet eşitliği, diyalekt, toplumsal guruplar, örgütler, meslekler), tarih (tarihi miraslar, ören yerleri, müzeler, ünlü mimari eserler), hukuk sistemini (adalet, insan hakları, hak arama bilinci), coğrafi özelliklerini (bölgeler, dağlar, nehirler, ormanlar, göller, denizler, iklim vs.) ve en önemlisi kültürel değerlerini (gelenekler, örf ve adetler, giyim kuşam, yaşam tarzı, sinema, tiyatro, edebiyat, sanat) ele alan bir eğitim öğretim yaklaşımıdır. Dil eğitimi esnasında eksiksiz bir ülke bilgisi eğitimi alan öğrenci, öğrendiği dilin konuşulduğu ülkeler hakkında detaylı bilgi sahibi olur, ülkelerin kültürünü öğrenir, böylelikle öğrencinin farklı kültürlerle empati ve çok yönlü bir perspektifle yaklaşması kolaylaşır, öğrencide kültürel farkındalık ve duyarlılık bilinci gelişir, sosyal becerileri gelişir ve kendi öz kültür çevresinde olmayan örf, adet, davranış, yaşam tarzı gibi olgulara önyargısız yaklaşmayı öğrenir.

Yukarıda ele alınan bilgiler ışığında yapılan analiz sonucu şu şekildedir:

Deutsch im Tourismus adlı eserin konuları hedef yaş gurubuna uygun olarak seçilmiş, ön lisans veya lisans eğitimi alan öğrencilerin ilgisini çeken spor, eğlence, yeme-içme, giyim-kuşam, iletişim gibi konulara yer verilmiştir. Kitapta kadın ve erkeklerin meslek gruplarına yer verilmiş, alıştırma, diyalog ve görsellerde kadın erkek dengesinin oluşturulduğu gözlemlenmiştir. Kitapta dinleme becerisine yönelik alıştırma ve çalışmaların olmadığı tespit edilmiş, yazma becerisine yönelik ise kısıtlı sayıda aktiviteye yer verilmiştir. Sözcük seçimi hedef kitlenin eğitim gördüğü turizm alanıyla ilgili olup genellikle otel, seyahat, turistik aktiviteler, restoran, yeme-içme, kendini tanıtmaya, yer sorma, mekân tanıtmaya, kültürel özellikler, ülke tanıtımı ile ilgili sözcüklere ağırlık verilmiştir. Ülke bilgisi ve kültür açısından değerlendirildiğinde kitabın yer yer kültürel özelliklere yer verdiği ve bazı yerlerde Türk-Alman kültürünün karşılaştırıldığı gözlemlenmiştir. Fakat bir bütün olarak değerlendirildiğinde Alman-Türk kültürüne özgü karşılaştırmalı aktivitelerin

yetersiz olduğu, spor, sanat, müzik, edebiyat, folklor, ünlüler, sanayi, otomotiv gibi her alanda kültürel karşılaştırmaların yapılması gerektiği tespit edilmiştir. Ayrıca kitapta ünlü Alman ve Türk sanatçı, sporcu, politikacı ve yazar isimlerine rastlansa da, bu isimler kitabın birkaç yerinde alıştırma için sıkıştırılmış bir şekilde karşımıza çıkmaktadır. Kitap bu madde bağlamında da yetersiz bir görüntü sergilemektedir. Toplumsal roller ve kadının toplum içindeki konumu konusuna birkaç yerde yüzeysel bir şekilde değinilmiştir. Oysaki kitabın birçok ünitesine alıştırma, diyalog, boşluk doldurma, okuma metni gibi yerlerde hem Türk hem de Alman kadınının toplumsal rolleri, ev ve iş yaşantıları ve onlara verilen değer hakkında içerikler oluşturulmalıdır. Şehir ve coğrafi bilgi aktarımı konusunda da aynı yaklaşım gözlemlenmiş, alıştırma için sıkıştırılmış şehir isimleri yerine, şehirlerle ilgili açıklayıcı kısa metinlerin verilmesi daha faydalı olabilirdi. Meslekler bağlamında oluşturulmuş alıştırma ve metinler kitabın genelinde kullanılmış ve hedef kitleye yeterli bilgi aktarmaktadır. Kitapta ayrıca Almanca'nın anadil olarak konuşulduğu ülkelere yer verilmiştir. Öğrencilerin ilhisini çekebilecek Facebook, Twitter, günlük gazete, dergiler, sosyal yaşam, sanat, müzik, tiyatro edebi eserler gibi konulara yer verme konusunda eksiklikler tespit edilmiştir. Özellikle dilbilgisi konularını içeren okuma metinlerine ek olarak edebi metinlere de yer verilmelidir.

Deutsch für Tourismus I adlı eserde ise konuların ön lisans ve lisans düzeyinde eğitim gören yaş gurubuna uygun olduğu, kitabın genelinde alıştırma, metin ve görsel açıdan kadın erkek eşitliğinin sağlandığı, dört temel becerinin geliştirilmesine yönelik aktivitelerin dengeli bir şekilde dağıtıldığı, sözcük kullanımının hedef kitlenin beklentileri ve amaçlarına uygun, yani turizm eksikli olduğu, kültürel özelliklerin *Landeskunde* başlığı altında karşılaştırmalı bir şekilde ele alındığı, kültür karşılaştırmasının yanı sıra kitapta insanların yaşam tarzı, diğer insanlarla iletişim boyutları, sosyal ve ekonomik durumlarına da yer verildiği tespit edilmiştir. Kitapta az da olsa ünlü kişi ve bilim adamına yer verildiği gözlemlenmiştir. Bu eksiklik ünlü Alman ve Türk yazarlarına, bilim adamlarına okuma metinlerinin içinde yer verilerek giderilmelidir. Farklı meslek gruplarından ve sosyal çevrelerden kişilere kitapta yer verilmiş, kadınların toplum içindeki konumları ele alınmıştır. Ayrıca kitabın farklı sayfalarında sıkça şehirlerden bahsedilmekte olup yer yer de ülke bilgisi adına bilgiler bulunmaktadır. Seyahat uzmanı, resepsyonist, hostes, havalimanı hizmetlisi, uçak kaptanı, kat hizmetleri, satıcı, kasiyer, itfaiye, doktor, diş doktoru, borsa, rehberlik gibi turizm ile ilgili farklı meslek gurupları sözcük bazında değil, metin içinde detaylı bilgiler aktararak anlatılmıştır. Kitapta yer alan "Almanca Konuşan Ülkelere Dair Mini Diyalog" başlıklı metin Almanca konuşan ülkeler konusunda detaylı bilgi içermekte, ayrıca güncel konulara detaylı bir şekilde yer verilmektedir. Kitabın en önemli eksiklerinden biri olarak da sanat, müzik, tiyatro ve film gibi etkinliklere yer verilmemesi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kaynakça

- Altürk, A. – Yel, G. – Arık Yüksel, T. – Balcı U. (2016). Turizm Fakülte ve Yükseko-kullarında Yabancı Dil Eğitimi. *Inter-national Periodical for the Languages, Literature and History of Turkishor Turkic*. 11/3, s. 139-150.
- Bal, H. (2016). *Nitel araştırma Yöntem ve Teknikleri. (Uygulamalı-Örnekle)*. Sentez Yayıncılık. Bursa.
- Brill, L. M. (2005). *Lehrwerke/Lehrwerkgenerationen und die Methodendiskussion im Fach Deutsch als Fremdsprache*, Shaker Verlag, Aachen 2005, S. 66
- Buttjes, D. (1989). Landeskunde-Didaktik und landeskundliches Curriculum. İçinde: Bausch /Christ /Hüllen /Krumm (Hrsg.): *Handbuch Fremdsprachenunterricht*. - Tübingen: Francke Verlag, s. 112 - 119.
- Çakır, M. (2012). Deutsch für Tourismus I. Anadolu Üniversitesi Yayınları, Yayın No: 2454, Eskişehir.
- Dellal, N. A. (2005). "Interkulturelles Lernen" in der Unterrichtspraxis: Ergebnisse einer empirischen Forschung an zwei Anadolu-Gymnasien. *Zeitschrift für Interkulturellen Fremdsprachenunterricht*, 10(2), s.1-17.
- Diller için Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi: Öğrenim, Öğretim ve Değerlendirme. (2013). Frankfurt/ Main Almanya: Telc GmbH.
- Fery, R. & Raddatz, V. (2000). *Lehrwerke und ihre Alternativen*. Peter Lang Verlag: Frankfurt am Main.
- Gadamer, H.G. (2010). *Gesammelte Werke: Hermeneutik: Wahrheit und Methode.-1. Grundzüge einer philosophischen Hermeneutik*. Bd. 1. Mohr Siebeck.
- Genç, A. & Ünver, Ş. (2012). Türkiye’de Geçmişten Günümüze Almanca Öğretimi İçin Yazılan Ders Kitaplarındaki Metinlerin İncelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, Cilt 37, Sayı 163, s. 67-80.
- İnce, V.M. (2013). *Deutsch im Tourismus. Ein Lehrbuch mit Übungen für Anfänger*. Nobel Yayınları: Ankara.
- Koçak, M. (2014). Toko-Demo Adlı Almanca Ders Kitabında Ülke Bilgisi. *21. Yüzyılda Eğitim Ve Toplum Eğitim Bilimleri Ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(9), s. 29-41.
- Maijala, M. (2007). Was ein Lehrwerk können muss – Thesen und Empfehlungen zu Potenzialen und Grenzen des Lehrwerks im Unterricht Deutsch als Fremdsprache. *Info DaF* 34, 6, s. 543–561.
- Neuner, G. (1979). *Zur Analyse fremdsprachlicher Lehrwerke*, Peter Lang Verlag, Frankfurt am Main.

-
- Neuner, G. & Hunfeld, H. (1993). *Methoden des fremdsprachlichen Deutschunterrichts, Eine Einführung*, Universität Gesamthochschule Kassel, S. 117
- Neuner, G. (1994). *Lehrwerkforschung – Lehrwerkkritik*. İçinde: Kast, Bernd; Neuner, Gerhard (Ed.): *Zur Analyse, Begutachtung und Entwicklung von Lehrwerken für den fremdsprachlichen Deutschunterricht*. Langenscheidt: Berlin. S. 8–22.
- Schmied, S. J. (1980). Was ist bei der Selektion landeskundlichen Wissens zu berücksichtigen? İçinde: Wierlacher, Alois. (Ed.). *Fremdsprache Deutsch, Grundlagen und Verfahren der Germanistik als Fremdsprachenphilologie*. Fink: München.
- Schloßmacher, M. (1998). *Lehrwerke für Deutsch als Fremdsprache. Auswahlführer für Lehrende und Lernende*. Incidum Verlag: München.
- Seiffert, Helmut (2006). *Einführung in die Wissenschaftstheorie: Geisteswissenschaftliche Methoden: Phänomenologie, Hermeneutik und historische Methode, Dialektik*. CH Beck.
- Sturalova, J. (2008). *Lehrwerkanalyse. Heute haben wir Deutsch 1*. Diplomarbeit. Masaryk Universität Pädagogische Fakultät Lehrstuhl für deutsche Sprache und Literatur.
- Turon, N. (2015). *Deutschlehrwerke in Finnland. Lehrwerkanalysen der Lehrwerkreihen „Genau“ und „Panorama Deutsch“*. Magisterarbeit. Universität Oulu Abteilung für Germanische Philologie.
- Ünver, Ş. & Genç, A (2009). Proje Tabanlı “Karşılaştırmalı Ülke Bilgisi” Dersi. *H. Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi* (37), s. 189-200.
- Valynseele Große, W. (1974). *Deutsch – Lehrbücher im Ausland*, Göppingen Kümmerle Verlag: California.
- Zeuner, U. (2001). *Landeskunde und interkulturelles Lernen. Eine Einführung*. Technische Universität Dresden. Zitiert unter: http://wwwpub.zih.tu-dresden.de/~uzeuner/studierplatz_landeskunde/zeuner_reader_landeskunde.pdf (Zugriff am: 02.11.2016).